రాత్రంతా రిహార్సల్ చేసుకున్నాను. నాన్నగారితో చెప్పేద్దామని. కాని నా నాలుక నా మెదడిచ్చే ఆజ్ఞల్ని పాటించడం లేదు. ''టిఫిన్ తిందాం రారా చిన్నా'' అని నాన్నగారు స్వయంగా వచ్చిపిలుచుకువెళ్ళేరు. మేడ మీద గది కిటికీలోంచి నరసయ్యగారి పెరట్లోకి చూస్తూ దొరికిపోయాను. నోట్లో టూత్‌బ్రష్ ఆడుతోంది గానీ, ఆ పని వాష్ బేసిన్ దగ్గిర కదా చెయ్యాలి! ''స్నానం చేసొస్తావా?... నేను పొలం మీదికి వెళ్ళాలి... నీ కోసం కూర్చోలేనేమో'' అంటూ మెట్లు దిగిపోతున్న నాన్నగారితో ''స్నానం తరవాతెప్పుడో చేస్తాను నాన్నగారూ'' అని హడావిడిగా చెప్పేసి వాష్‌బేసిన్ దగ్గిర చేరి మొహం కడుక్కుని చకచకా కిందికి దిగొచ్చాను.

వంట మనిషి నాకూ ఆయనకీ టిఫిన్ వడ్డించింది. మా ఇద్దరి అలవాట్లలో కూడా చాలా తేడా. నాకు ప్రతిరోజు ఇడ్లీలు పెసరట్లు కావాలి. ఆయనకి రెండంటే రెండు చుక్కా రొట్టెలు చాలు. ''పొలం మీద పని చేస్తారు నాన్నారూ మరి రెండు పుల్కాలతో ఆ పప్పు అంతా ఒక్క బొట్టు మిగలకుండా తినేస్తారు.

''నువ్వు తినే రెండు పెసరట్ల కన్నా ఇదే ఎక్కువ!'' అని ఆయన చెప్పక్కర్లేదు కదా.

చెప్పదల్చుకున్న మాట నా నోటమ్మట రాడం లేదు. ఆయన టిఫిన్ తినడం అయిపోయింది. వంటావిడ పాల గ్లాసు పెట్టేసి వెళ్ళిపోయింది. మజ్జిగలాగ గటగటా తాగేసి లేచి వెళ్ళిపోతారు. ఇప్పుడు చెప్పెయ్యాలి. లేకపోతే మళ్ళా రేపు ఉదయం వరకు ఆయన

మానూరు గాంధీ

కొంచెం పోష కాహారం తినాలి'' అని నేను వైద్య విద్యార్థిగా ఆయనకి ఓసారెప్పుడో సలహా ఇచ్చాను. ఆ రోజు ఆయన ఇచ్చిన వివరణ నాకింకా గుర్తే.

''నేను రెండు పుల్కాలు తినడమే చూసేవుగాని దాంతో ఆరగించే పప్పు సంగతి చూడలేదు నువ్వు'' అంతే. మిగిలినది ఆయన చెప్పరు; అక్కర్లేదు కూడాను. యాభై గ్రాముల పెసరపప్పు; ఒక పూర్తి వెల్లుల్లిగడ్డతో కొంచెం అల్లం, జీలకర్రా వేసి ఉడకపెట్టాలి. చిన్న మిరపకాయ ఒక్కటి రెండు చెమ్చాల ఆవునేతిలో వేయించి తిరగమోత వెయ్యాలి. ఈ

నాకు దొరకరు. పొలం వెళ్ళి ఆయన వచ్చేసరికి ఊరి జనం అంతా సావిట్లో ఆయన కబుర్ల కోసం చేరుతారు. నాలుగు గంటలకి సభ తీరిపోగానే స్నానం చేసి పుస్తకాల గదిలోకి వెళ్ళిపోతారు. ఆరు గంటలకి పంచాయతీ ఆఫీసుకి వెళ్ళి ఎనిమిది గంటల కొస్తారు. రాత్రి తినే రెండు పుల్కాలు ఆయన గదిలోనే తింటారు తప్ప వంటింటి గదిలోకి రారు. వంట మనిషి నాతో ఆ కబురూ ఈ కబురూ చెప్పి కాసిరి వొడ్డించి పనులన్నీ పూర్తి చేసుకుని వెళ్ళిపోతే తలుపులు నేనే వెయ్యాలి.

''గాంధీగారు గొప్పవారే కావచ్చుగాని గాంధేయవాదానికి రోజులు కావు నాన్నగారూ!'' అన్నాను. టైమ్ అయిపోతూ వుంటే ఆఖరి ప్రశ్నకి సమాధానం రాసేసినంత హడావుడిగా పేపరు లాగేసుకుంటారేమో అన్న భయంతో రాసేసినట్టు దొంగతనంగా.

పాలగ్లాసు ఖాళీ చేసి కిందపెట్టేరు నాన్నగారు. నేను ఆయన వేపు చూడలేదుగాని ఆయన నా వేపు

చూసేరు. ఎదుగుతున్న పిల్ల పక్షికి రెక్కలొచ్చి ఎగరడం ప్రాక్టీస్ చేస్తూ వుంటే తల్లి పక్షి చూసినప్పటి వినోదం కళ్లలోకి తెచ్చుకుని చూసి వుంటారు.

"గాంధేయవాదానికి కాని రోజులంటూ వుండవు చిన్నా."

** ** **

"నాన్నగారితో వాదన పెట్టుకొని గెలవలేరు చినబాబూ" అని నవ్వాయి నొక్కులు నొక్కుతూ చెప్పి వెండిగ్లాసులో తెచ్చిన కాఫీ చేతికందించింది మీనాక్షి.

"నిన్నెవరూ చెప్పమన్లేదు" అంటూ ఆ చేతి వేళ్ళు తగలకుండా జాగర్త పడుతూ అందుకున్నాను.

"ఆయన చెప్పమన్నారని మీరు మొదలెట్టారా; మీరు చెప్పమన్నారని నేను చెప్పేనా? మంచి అని పించింది మరో మనిషికి చెబుదామని ఎవరికైనా అనిపిస్తుంది" అని రెండు ప్లేట్లు మూడు గ్లాసులూ నవ్వు వుంచిన మట్టుగిన్నె చెయ్యా- అన్నీ పట్టుకుని వెళిపోయింది మీనాక్షి.

"వెంకట్రావూ!" అని వీథిలోంచి కేక.

"అదుగో వొచ్చేడు బుచ్చిబాబు! వాడి కాఫీ కిటికీలో వుంది పట్టుకెళ్లండి. నాకు పనుంది" అంది

భమిడిపాటి రామగోపాలం

మీనాక్షి. సింకు దగ్గిర పీట మీద కూర్చున్న మనిషి కదలకుండా, తల మాత్రం ఇటు తిప్పి.

నవ్వవలసిన సమయం కానప్పుడు కూడా నవ్వు తుందని నాకు మీనక్షి అంటే కోపం. నిమురుగా రెండో గ్లాసు రెండో చేత్తో పుచ్చుకుని "వస్తున్నా" అని కేక పెట్టి వీథి వసారా నేను బయలుదేరాను.

అసలు వీడి వల్ల వొచ్చింది ఈ రంధి అంతాను.

** ** **

మానూరు మంచి కోనూరుకి రెండు మైళ్లు.

ఆరోక్లాసు చదివినవాళ్లు నడిచేవెళ్లేను.

నేను ఏడులోకి వచ్చేసరికి నారాయణ ఐదు పాసయ్యేడు.

"వాణ్ణి కోనూరు పంపిదు" అన్నారు నాన్నగారు.

"ఆడు కోనూరు సదువుకి పోతే గేదెల్నెవడు కుదుగుతాడు బాబయ్యా? ఇప్పుడిప్పుడే ఒంటికి జవ పట్టా వుంది. పని నేర్పిత్తే నాకు సాయంగా వుంటాడు" అన్నాడు వెంకడు.

"పని నీకు అలవి కాకపోతే మరొకణ్ణి పెడతాను. వాణ్ణి చదవనీ. చిన్నవే హెడ్మేస్టరు నాతో చెప్పేడు నారాయణకి చదువొస్తుందండీ వాణ్ణి చదవనిస్తే బావుండునూ అని".

నాన్నగారు సైకిలు నా కోసమే కొన్నారు. కాని రోజూ రెండు పూటలా పొద్దూ రాత్రీ నారాయణే తొక్కేడు. మొదట్లో ముందుని రాడ్డు మీద కూచునే వాడిని. ఓ రోజు తొడలు తిమ్మిరెక్కి అరగంట సేపు బాధపడితే కమసాలి ఎల్లయ్య ఆ సైకిలుకి వెనక చక్రం మీద ఒక ఇనప స్టాండు అమిర్చి, దానిమీద ఒక చెక్క పీట దిగ్గొట్టి, అందిమీద నేను హాయిగా కూచుంటే

ఆనందించి మా వెనకాతలే కోమారు వొచ్చి, చెక్క పీట మీద కొబ్బరి పీచుతో చేసిన దిండు వేయించేరు దూదేకుల మున అయ్యే వేళ.

సైకిలు ముందు రాడ్డుమీద నన్ను కూచోపెట్టి నారాయణ నన్ను డబల్సు తొక్కుకొచ్చిన మొదటి రోజు మా అమ్మ- "ఆ బట్టలక్కడ విప్పి స్నానం చేసి లోపలికిరా" అని వీధి వసారాలో బాల్చీడు నీళ్ళు పెట్టించింది. నాన్నగారు ముక్కు మీద వేలుపెట్టుకుని వెంటనే తీసేసి అడ్డంగా ఆడించేరు. "అయ్యో, నేనందుకు అన్లేదండీ. నారాయణకేమి, మన పిల్లాడి లాంటివాడు. స్కూల్లో ఇంకా ఎంతమంది ఉంటారో, మయిలవాళ్ళు కూడా వుండొచ్చు కదా" అంది అమ్మ సౌమ్యంగా. "పగలంతా చెమట పడుతుంది కదా అని!"

"రోజూ బడి నుంచి రాగానే ఆ గుడ్డలు వేరే పెట్టి స్నానం చెయ్యడం మంచిదే అనుకో" అన్నారు నాన్న గారు. అలా రెండో పూట స్నానం అలవాటయింది.

** ** **

నా చేతిలో రెండో గ్లాసు చూడగానే పెణకలోంచి గాజుగ్లాసు తీసేడు నారాయణ. "పొయ్యి" అన్నట్టు చెయ్యి జాపేడు.

"ఎవరూ లేర్లే. దీంతో తాగి పరవాలేదు" అన్నాను.

నారాయణ నవ్వేడు. "పంతులమ్మగారు నీది కడిగిన చేత్తో నాది కడుగుతారా?" అన్నాడు.

"నోర్ముయ్యి" అన్నాను నవ్వుతూ, వాడి గ్లాసులో కాఫీ పోస్తూ.

** ** **

నేను ఎనిమిదో క్లాసులో వుండగా మా అమ్మ చచ్చిపోడం, మా అక్కకి పెళ్ళి అవడం, నేను సగం పరధ్యానంగా, సగం పిచ్చిగా, సగం అశ్రద్ధగా వుండడం- ఈ కారణాలవల్ల అటు ఎకౌంటెన్సూ, ఇటు మార్కులూ రెండూ చాల్లేదు. నేనూ నారాయణా క్లాస్మేట్లయిపోయాం. అయితే అందువల్ల నాకు మేలే జరిగింది.

నారాయణ ఎప్పుడూ క్లాస్ ఫస్టు. తొమ్మిదో క్లాసు నుంచీ మా హైస్కూల్లో మూడు సెక్షన్లుండేవి. అప్పుడు స్కూల్ ఫస్టు వాడే. పది, పదకొండు, పన్నెండు- ఈ మూడు క్లాసుల్లోనూ నేను కొంచెం వెనకబడుతున్నానని రోజూ నారాయణ రాత్రి పూట అన్నం తినగానే వొచ్చేసేవాడు. ఆ రోజు ఆరు పిరియడ్లలో అయిన పాఠాలు అన్నీ ఖచ్చితంగా నాకు వంటబట్టేయని రూఢి అయ్యేదాకాను, నేను నిద్దట్లోకి జారుకుంటున్నా నన్ను లేపి కూర్చోపెట్టి- ఆ పాఠాలన్నీ తను చదువుకుంటున్నట్టే చదువుకుంటూ నాకు బోధపరిచి, అక్కడే గోనె పట్టామీద, పుస్తకాలు తలకింద పెట్టుకుని పడుకునేవాడు.

శ్రీ సాయి కృప

నెలనెలా పున్నమి వెన్నెలగా, షిర్డిసాయి బాబా దివ్య లీలా జీవిత విశేషాలను భక్తుల అనుభవాలను తెలుపుతూ సర్వాంగ సుందరంగా వెలువడుతున్న సాయిభక్తుల మా(న)స పత్రిక.

ద్వారకామాయి సద్గురుసాయి ప్రత్యేక సంచికను కూడావెలువరించిన సాయి కృప చందాదారులుగా చేరండి. సద్గురుసాయి కృపా కటాక్ష వీక్షణాలకు సాయి కృపను ఒక రాజమార్గంగా చేసుకోండి. మీరు చదవండి... చదివించండి.

సంవత్సరము చందా రూ. 20/-

దీపావళి శుభాకాంక్షలతో

సాయి కృప

సారథ్య సమితి

ఎడిటర్: మేకా నాగేశ్వరరావు

శ్రీ నాగేంద్రస్వామి ప్రింటర్స్

వెంకటేశ్వరస్వామి గుడి వీధి, లబ్బీపేట, విజయవాడ - 520 010

మొదట్లో కొన్నాళ్ళు వెదురు గడతో నేల మీద చప్పుడు చేస్తూ నన్ను లేపుతూ వుండేవాడు. ఓనాడు నేనెంతకీ లేవకపోతే నెత్తి మీద ఒక్కటి కొట్టి లేపి "సారీ వెంకట్రావూ, ముట్టేసుకున్నాను! వెళ్ళి స్నానం చేసిరా, నిద్దరా గిద్దరా తేలిపోద్ది" అన్నాడు.

"నీ మొహం. నా కలాటి నమ్మకాల్లేవు. నేనేమనుకున్నావు? మామారు గాంధీగారి కొడుకుని!" అన్నాను.

** ** **

కాఫీ తాగేసి, అల్లంత దూరాన గోలెంలో వున్న నీళ్ళ సిలవరి చెంబుతో నేను తెచ్చి పోస్తే గ్లాసు కడిగి మళ్లా పెంక మీద పెట్టేడు నారాయణ. జేబులోంచి రుమాలు తీసి చేతులు తుడుచుకుని, వసారాలో ఈ మూలకి వెళ్లి ఇంతసేపూ నేను చూడని ఒక గోనె సంచి మోసుకొచ్చేడు. చేకుతాడు ముడులు విప్పి, అందులో నీకదాకా నిండిన సామాన్లు ఒకటొకటే తీసి బెంచీ మీద పేర్చడం మొదలెట్టేడు.

వాటన్నిటి వెన కా బోలెడు చరిత్ర వుంది.

హయ్యర్ సెకండరీ పరీక్షలో జిల్లాకి ఫస్టుగా పాసయ్యేడు నారాయణ. అంచేత కోమారు మోతు బరి బుచ్చయ్యగారి పేరిట వున్న బందరు బంగారం మెడల్ వాడికొచ్చింది. దాంతో ప్రారంభమైంది ఆ చరిత్ర.

ఇంటర్ యూనివర్సిటీ మెడికల్ కాలేజి స్టూడెంట్స్ మీట్‌లో వాడు ఎలక్యూషన్‌కీ ఎస్సే రైటింగ్‌కీ, డిబేటింగుకీ తెచ్చుకున్న ఫస్టు ప్రయిజులు- మూడు మెమెంటోలు- ఆ నాడే నాన్నగారికి ఇచ్చే బోయాడు. నలభై రూపాయిలు ఖర్చుపెట్టి నాన్న గారు వాళ్ళింట్లోనే ఒక అటక కట్టిస్తే ఇన్నాళ్ళూ దాచేడు. అవి తెచ్చేడు ఇప్పుడు.

సెకండియర్‌లో వాణ్ణి మెడికల్ కాలేజి స్టూడెంట్స్ కల్చరల్ అసోసియేషన్‌కి సెక్రటరీగా నిలబెట్టి గెలిపించేసరికి నా తాతలు దిగొచ్చేరు. అయితేనేమీ? ఆ ఏడాది వాడు జానపద సంగీతంలో ఒక గొప్ప ప్రయిజు, నాటికల పోటీలో గెల్చి ఒక బ్రహ్మాండమైన షీల్డు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు అవిచ్ఛిన్నంగా నిర్వహించినందుకు కాలేజి తరపున ఇచ్చిన స్పెషల్ మెమెంటో- అటు నారాయణకే కాదు, ఇటు నాకూ, నాతో పాటు చదువులో నాడి మంచి పోటీ అంటూ లేకుండా పైకొస్తున్న నా గ్రూపు వాళ్ళకీ కూడా గర్వ కారణాలే. అవన్నీ ఆ బెంచీ మీద, లేబిల్స్ తుడిచి పెట్టేడు.

మూడో సంవత్సరం ఎనాటమీలో తప్పేడంటే అది నారాయణ తప్పుకాదు. ప్రొఫెసర్‌గారు మొద ట్నించీ కలవ ఎల్లమ్మ అనే మా క్లాస్ అమ్మాయిని హెచ్చరిస్తూ వుండేవారు-నువ్వు రిజర్వేషన్ మీద సీటు సంపాదించినా, పేదరికం వల్ల స్కాలర్ షిప్పులూ గ్రాంట్లూ సంపాదించినా, బాగా చద

మబ్బు గుత్తులు

తేలిగ్గా ఉండి గాలిలో తేలుతూ
అందుకోనా అనిపిస్తాయి.
చెయ్యి చాచేటప్పటికే
కలత బారి చెదిరినట్టయిపోతాయి.
అహంకారపు
ఆఖరి నిముషంలో కాలు జారి
అగాథంలో పడతాం.

ఇవేం పట్టని పిల్లలు మాత్రం
మబ్బులని, మబ్బుల వెనక చంద్రుడిని
చేతులు చాచి పిలుస్తూనే
హాయిగా ఆడుకుంటారు.
అందుకోలేని పెద్దవాళ్ళు
అసూయతో
అటు మబ్బులకీ ఇటు పిల్లలకీ
ఇంకా దూరం అవుతారు.

—కె. శ్యామల

వకపోతే ఎనాటమీలో నిన్ను పాస్ చెయ్యడం నాకూ, నిన్ను పుట్టించిన బ్రహ్మదేవుడికీ కూడా చాతకాదు- అంటూను. ఈ కలవ ఎల్లమ్మ అనే అమ్మాయి నారా యణ గ్రూప్‌లో జానపద సంగీతం పాడి బహుమతులు తెచ్చుకోడమే కాక రన్నింగ్ రేసెస్‌లోను, లాంగ్‌జంప్, హైజంప్‌ల్లోనూ, జావెలిన్ త్రో, డిస్కస్ త్రో-ల్లోనూ ప్రెయిజులు పుచ్చుకుంది. రెండో ఏడాదిలో వుండగా ఎల్లమ్మేమిటే, నీ పేరు మార్చుకో; డాక్టర్ అవబోతున్నావు; డాక్టర్ ఎల్లమ్మ అంటే పేషంట్లు రారు అని నచ్చచెప్పి నారాయణ ఆమె పేరును నై. కలవ, అని మార్పించేడు. అందరూ "నై? కలవ!" అని వేళాకోళం చేసేవారు. కలవ నల్లగా వున్నా కళగానే వుందిరోయ్ అని కొందరనేవారు. నల్లకలవ అపురూపమైన జాతిది మమా-అనేవారు "జాతి" అనే మాట నొక్కిపలికి. అందులో ఒకడు "ఏమిట్రోయ్, జాతి, గీతి అంటు న్నావు" అని కవ్వించేవాడు. "నే నన్నది అది కాదు గురూ. ఉండు, కొట్టకు! నల్లకలువ అని, అలె గ్జాండర్ డుమా రాసిన నవల చదివేవా? చదవకపోతే కల్చరల్ సెక్రటరీ గారి కేరాఫ్‌లో వుంది. 'గో-త్రు- ఇట్' అని ఆ కొంటెవాడు విపులీకరించేడు. ఎల్లమ్మ ఇవన్నీ అప్పుడొకటి అప్పుడొకటి ఏడుస్తూ చెప్పుకో డంలో, నారాయణకి అంతకి ముందుకంటా బాగా దగ్గరైంది. ఆ తర్వాత

నిజం ఎంతో, అబద్ధం ఎంతో తెలియదుగాని, ఎనాటమీ ప్రొఫెసర్‌గారు: "కలవని నన్నొచ్చి కలవమను. అంతా సెట్టింగైపోతుంది" అని నారాయణకి పురమాయించేడనీ, అలా అనడంలో అతనికేదో దురుద్దేశం వున్నట్టు కనబడుతోందని నారాయణ ప్రిన్సిపాల్‌గారికి చెప్పేడనీ, కథలు రాసి మెడికల్ కాలేజీ గోడల మీద ప్రచురించేరు. పర్యవసానంగా కలవతో బాటు నారాయణ కూడా తప్పేడు.

మూడో ఏడాది పరీక్ష తప్పగానే నారాయణకి స్కాలర్‌షిప్ రద్దయింది. మళ్ళీ ఆరు నెలల్లో అదే పరీక్ష రాసి అప్పుడు కూడా పాసవనందుకు సాంఘిక సంక్షేమ శాఖవాళ్ళు ఏర్పాటు చేసిన ఉచిత భోజన సౌకర్యం రద్దయింది. కాని సాంస్కృతిక రంగంలో అతను చేసిన కృషికి మెచ్చి "కొందరు సహాధ్యాయులు" అతనికొక "మెడికల్ డిక్షనరీ" (పుస్తకం గొప్పదే) బహుమతి ఇచ్చేరు. ఆ పుస్తకం కూడా ఈ సామగ్రిలో వుంది. దాంట్లో అట్ట తెరవగానే వచ్చే పేజీలో ఒక స్టిక్కర్ మీద స్కెచ్ పెన్‌తో అందంగా "మా అభిమాన సహాధ్యాయి ఆర్. నారా యణకి" అనే వుంది.

నారాయణ ఆ పుస్తకం బెంచీ మీద పెట్టకుండా నా చేతికి అందించి "దీన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూడు" అని వదిలేసి, చెప్పులు తొడుక్కున్నాడు.

ద్వారం దగ్గిర మీనాక్షి వున్నట్టు నేను చూడలేదు. ఆమె నోటి మీద అరిచేత్తో కొట్టుకుంటూ అవ్వ, అవ్వ, అవ్వ అని చప్పుడు చేసింది. నారాయణ నా వేపు చూసి "ఇవన్నీ నీ సాయం లేకుండా నేను సంపాదించుకోలేనివే. నేనే తెలివైనవాడినని గర్వపడ్డాను. తెలివి ఒక్కడి సొమ్ము కాదని రుజువు చేసేవు" అని నిర్భావంగా చెప్పేసి వెళ్ళిపోయాడు.

"ఏంటదీ? అంత మరీ ముట్టుకునీ పట్టుకునీ ఇచ్చాడే; ఏం పుస్తకమదీ?" అంటూ మీనాక్షి దగ్గిరగా వచ్చింది. ఆ క్షణంలో మీనాక్షి నా దగ్గిరున్న దమ్ము ఆసరాగా ఆ పుస్తకం లాగేసుకుంటుందేమో అని భయపడ్డట్టుగా నేను వెనక్కి దాచాను. మోచేతికి బెంచీ అంచు తగిలి పుస్తకం కింద పడ్డంలో ఎలా పడిందంటేను-అట్ట తియ్యగానే వొచ్చిన మొదటి పేజీలో స్టిక్కర్ నేలకి రాపిడి పడి, సగం మేర లేచింది.

స్టిక్కర్ కింద కూడా ఏవో అక్షరాలున్నాయి.
స్టిక్కర్ పూర్తిగా వూడ తీశాను.
అక్కడ-

"మామారు గాంధీగారి ప్రియ పుత్రుడికి; సహాధ్యాయుల కానుక" అని వుంది.

తెలుగులో వుంది.

మీనాక్షి నా మీదికి వొంగి ఆ రాత తనూ చదివేసి "ఏందా?" అంది.

నేను తెల్లమొహం వేసి "ఏమిటి అవడం?" అన్నాను.

ఒకవేలు ఆ రాత మీదికి చూపించి "నేనెప్పుడో చెప్పేను" అంది; మూతి వెక్కిరింపుగా తిప్పి "మీ కాళ్ళ కింద గొయ్యే మీరు చూసుకోలేరు" అని విసురుగా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

** ** **

అదంతా వొట్టి నాన్సెన్స్. కిట్టనివాళ్ళు పుట్టించిన పుకారు. మామూరు గాంధీగారి ప్రతిష్ఠకి గాలి వూపు తలపెట్టిన ఎవరి తల్లోనో పుట్టిన మరి పురుగు.

నారాయణ కోనూరులో చదువుకి చేరక ముందు వెంకడు మా కుటుంబం నుంచి పొందినదేమీ లేదు. ఏడాదికి ఇన్నీ అని లెక్క ప్రకారం కొల్చే గింజలు, పండుగా పబ్బం వొచ్చినప్పుడూ కష్టం సుఖం వొచ్చినప్పుడూ విదిల్చే మామూళ్ళు; అంతే. వాడు తొమ్మిదో క్లాసులోకి వచ్చినప్పుడు వెంకడు చదువుకుంటూ పదిమందిలో మెసిలే కుర్రాడు; మరో రెండు జతల బట్టలూ రాసుకోడానికి కలం, చదువుకోడానికి పుస్తకాలూ, మధ్యాన్నం ఆకలేస్తే ఏదైనా కొనుక్కు తినడానికి కొంచెం రోజువారీ చిల్లర డబ్బులు వుంటే, వాడు ఏడుపుగొట్టు మొహంతోనూ, తక్కువతనపు ఆలోచనతోనూ వుండడని; దానికి తగిన సాయం చెయ్యమని అడిగినప్పుడు నే నక్కడే వున్నాను. "చిన్న బాబుగారు విసుగు పుట్టే వొదిలేసిన బట్టలే" ఇమ్మన్నాడు. కాని నాన్నగారు కొత్తవే కుట్టించుకోమన్నారు. "లెక్కరాసుకోండి బాబయ్యా!" అని వెంకడు అన్నాడు గాని "ఏడిశావ్ లే వెళ్ళు" అన్నారు నాన్నగారు... మెడికల్ కాలేజీలో చేరినప్పుడు పదిహేను వందలకి పైగా అయింది వాడి ఏర్పాట్లకి. "ఇప్పుడైనా లెక్క రాసుకోండి బాబయ్యా" అని వెంకడు అంటే "వాణ్ణి రమ్మను నీకూ నాకూ మధ్య లెక్కలూ పత్రాలూ ఇన్నాళ్ళు లేనివి ఇప్పుడెందుకు" అన్నారు. నారాయణకి సోషల్ వెల్ఫేర్ వాళ్ళ హాస్టల్లో వసతీ భోజనం ఆర్డర్లు వెంటనే ఇచ్చినా, స్కాలర్‌షిప్పు డబ్బు రావడానికి ఎనిమిది నెలలు పట్టింది. అంతా వొక్కసారి అందుకున్నాడు. ఆ పన్నెండు వందలూ తెచ్చి ఇవ్వబోతే నాన్నగారు వెంకడి ఇంట్లో నారాయణ వుండడానికి వేరే ఒక గది లాంటిది కట్టించమనీ, ఆ గదిలో టేబిలూ కుర్చీ పుస్తకాల అలమారా దీపం ఏర్పాటు చేయ్యమని చెప్పేసి, మరో ఎనిమిది వందలు తనే ఇచ్చేరు. నన్ను చూడ్డానికెప్పుడైనా పట్నం వొస్తే నా చేతిలో నాలుగు వందలు పెట్టినా, నారాయణకి నూరు రూపాయలైనా ఇవ్వకుండా తిరిగి రాలేదు. ఎన్ని చేసినా ఎంత అయి పోయుంటుంది మహా! ఐదారు వేలు దాటదు. సెకండియర్ చివర్లో ఓసారి మీనాక్షి కూతురు 'పద్మ'కి జబ్బు చేస్తే పట్నం

ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు సులభ వాయిదాల పద్ధతి కలదు

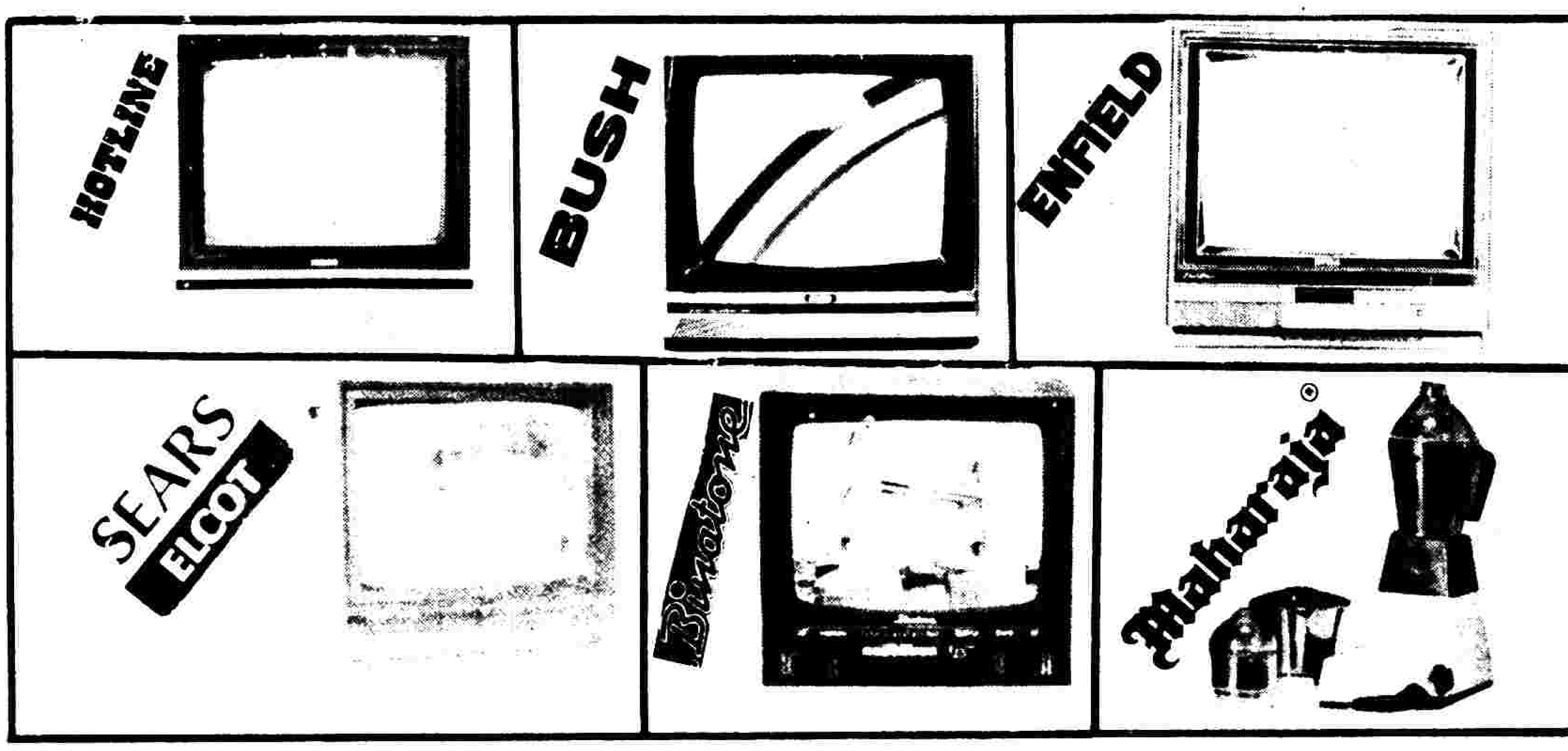

ఆథరైజ్డ్ డీలర్స్:

పద్మజా ఎలక్ట్రానిక్స్

దానిరెడ్డి మార్కెట్, ప్రభాత టాకీసు ఎదురుగా, తాడేపల్లిగూడెం. ఫోన్: PP 2681

తీసుకొచ్చి పరీక్ష చేయించినప్పుడు మెడికల్ వార్డులో కొచ్చి నారాయణ ఆవిడని పలకరించినప్పుడు బావున్నావా, చదువు బాగా సాగుతోందా అలాంటి ప్రశ్నలు వేసి "నాకేమి లోటు పంతులమ్మగారూ, పెదబాబుగారు నన్ను కన్న కొడుకులా చూసుకుంటున్నారు" అని నారాయణ అంటే "కొడుకుని కొడుకులా చూసుకోకపోతే యింకెలా చూసుకుంటారు" అంది. అప్పుడు ఆవిడ అక్కడున్నది మూడు రోజులే అయినా మెడికోల మధ్య బాగా పాప్యులర్ అయిపోయింది. పిల్లకి వైద్యం సమంగ అందుతోందో లేదో చూసే మిషతో ఒకడూ వొకడూ రావడం, ఆవిణ్ణి కబుర్లలో పెట్టడం, అవసరమైనదానికంటే ఎక్కువసేపు అక్కడుండిపోడం- రకరకాల అల్లరివాళ్ళు-నా క్లాస్‌మేట్లు సీనియర్లూ, అనవసరపు ఆప్యాయత చూపించడం చేతగాని నాకు వాళ్ళ మీద చిరాకు, అసూయ.

"నువ్వు వెనకబడిపోయినవాళ్ళు వాడు నీకు హితుడై మిత్రుడై దారి చూపించి తన ఔన్నత్యాన్ని చూపించేడు. వాడి అవసరాలు తీరడానికి మనం చేస్తున్న సాయానికి విలువ కడ్తే వాడు తీర్చుకోలేక పోడు. కాని ఆ అర్హత వాడు సంపాదించుకోడానికి నువ్వు చెయ్యి ఆసరా ఇవ్వాలి. గ్రహణశక్తి, ధారణా శక్తి వున్నవాడే కదా. పైగా ఈ ఎనాటమీ కొండ దాటితే ఇంకే అడ్డూ వుండదని నువ్వే అంటున్నావు. వాణ్ణి దిద్దు చిన్నా" అని నాన్నగారు చాలా ఆవేదనతో చెప్పేరంటే అందులో మామూరు గాంధీగారికి ఇంకో రకమైన సానుభూతి ఆపాదించడం న్యాయం కాదు.

"వాడు కులంలోకెల్లా దీపంలా వెలగగలడన్న ధైర్యంతో నాళ్ళమ్మా, వెంకడూ అన్ని కష్టాల్నీ సహించి అన్ని దరిద్రాలనీ భరించి బతుకుతున్నారు. మన కుటుంబం వాళ్ళని సానుభూతితో చూస్తున్నా; మన కుటుంబంలో వాడే సాక్షాత్తు నా అన్నకి పుట్టిన కొడుకే వెంకడి కూతురు ఉరిపోసుకుని చావడానికి కారణం అయ్యాడంటే మనం మొదటి కంటే ఎక్కువగా వాళ్ళని ఆదుకోవాలికదా. వాడు ఈ కోర్సు పూర్తిచేసి డాక్టరయ్యేడంటే ప్రభుత్వం వాడికి ఉద్యోగం ఇస్తుంది. ఆ తరవాత వాళ్ళు ఎక్కడెక్కడికో పోతారు తప్ప వాళ్ళ నుంచి మనకి పోటీ లేదు, వాళ్ళు మనకి సాటీ కాదు. దరిద్రుడూ నారాయణా కూడాను. ఆ దరిద్ర నారాయణ సహాయం నీ ద్వారా తుదముట్టితే అంతకన్న నువ్వు నాకు చెయ్యదగిన గౌరవం వేరే ఏం వుండదు. డబ్బు పెట్టి నే నిన్నాళ్ళూ వాణ్ణి పైకి తీసుకొచ్చానే గాని, జ్ఞానం పంచి పెట్టి నువ్వు వాణ్ణి ఉద్ధరిస్తే అదే గొప్ప సహాయం చిన్నా."

వాడు ఎనాటమీ పరీక్ష తప్పిన నుంచి నేను హౌస్‌సర్జన్సీ పూర్తిచేసేదాకా గడిచిన ఈ మూడేళ్ళ లోను నాన్నగారు వాణ్ణి గురించి నాతో మాటిగా మాట్లాడ్డం ఈ నాలుగు రోజుల నుంచే. ఏ ఒక్కసారి ఒక్క వాక్యం కంటే ఎక్కువ మాట్లాడలేదు. దేనికీ నా నుంచి మాటల రూపంలో సమాధానం ఆశించలేదు. మాటల్లో ఏమీ లేదనీ, చేతల్లోనే అంతా వుందనీ నమ్మడం-ఆయనకీ, నాకూ వున్న ఒకే ఒక బలమైన పోలిక.

ఒకటి మాత్రం నిజం. చిన్న క్లాసుల్లో మా ఇద్దరి 'కంబైండు స్టడీ' గురించి నారాయణ సమాచార ప్రాయంగా తప్ప ప్రగల్భంగా చెప్పుకోకపోయినా "నువ్వింతవాడివి కావడానికి తనే కారణం అని గొప్పలు చెప్పుకుంటూ నిన్ను తీసిపారేస్తున్నాడ్రా, ఒరే!" అంటూ నా మెడికో మిత్రులు చెప్పిన మాటలకి నేను పరోక్షంగా ప్రతిస్పందించేను గాని ప్రత్యక్షంగా కానే కాదు. అది కూడా గాంధీమార్గమే అని నా నమ్మకం. కాలం గడుస్తున్నకొద్దీ గాంధీగారి అహింసా వాదానికి, సత్యాగ్రహానికీ కొత్త కొత్త రూపు రేఖలు వస్తూనే వున్నాయి కదా...... నిశ్వాసాలు

సమానమే అయినా ఆచరణ మార్గాలు వేరు కావచ్చునన్నది కాలం తెచ్చే మార్పు.

పంచాయతీ బోర్డు ఆఫీసులో పనుల ఒత్తిడివల్లా హరిజనవాడలో జరిగిన అగ్ని ప్రమాదం వల్లా నాన్నగారికీ నాకూ రెండు రోజుల పాటు సంభాషణకి వేదిక, తీరిక దొరకలేదు. మూడో రోజున ఆయన కోమారులోనూ, హంసవాడలోనూ అధికారులని కలుసుకోవాలనిఉదయమే లేచి వెళ్ళిపోయేరు; రాత్రికి రానే లేదు.

ఈ సమయం అంతా మీనాక్షి నన్ను సతాయిస్తూనే వుంది. "గాంధీగారు ఎంత మొండివారో నాన్నగారు అంతకంతా మొండివారు చినబాబూ. మీరు మంచి అనుకున్నా అనుకోకపోయినా అన్నీ తెలిసిన వారూ, ఎవర్నీ లక్ష్యపెట్టని వారూ అయిన పెదబాబుగారు ఏం చెప్తే అది చెయ్యడం మీకు విధాయకం. చేతులు కాలేక ఆకులు పట్టుకోడం వల్ల లాభం లేదు. ఏమైతే అదే అవుతుంది;
పెదబాబుగారు చెప్పినట్టు
చేస్తానని మాటిచ్చెయ్యండి.
అనక ఆయన పట్టుదల వల్ల మీ ధైర్యం
నీగిపోతే అంతకన్నా చెడ్డ ఏదీ వుండదు."

** ** **

నాలుగో రోజు నాన్నగారు పట్నం నుంచి వచ్చే సరికి ఉదయం పది గంటలు దాటింది. ఎక్కడ తగిలేడో తెలీదు గాని నారాయణ ఆయన కూడా వచ్చాడు. వాణ్ణి వీథి వసారాలో వదిలేసి లోపలి కొచ్చారు నాన్నగారు. స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకుని "భోం చేద్దాం రారా, చిన్నా" అన్నారు. నాకు వేళ కాకపోయినా మెత్తబడి వెంటపడ్డాను.

"నువ్వు ఎం.ఎస్. చెయ్యడానికి ఆర్డర్ వచ్చిందిరా చిన్నా" అన్నారు నాన్నగారు.

"చెప్పరేం? థాంక్స్ నాన్నగారూ...... మరి-"

అదీ అయింది. డాక్టర్ సింహాచలం గార్ని అడిగానుటగా; ఆయన నర్సింగ్ హోంలో పని చేస్తానని? ఆయన నిన్ను రేపే వచ్చేమన్నారు......"

"మరీ రేపు కాకపోయినా ఫస్ట్ తారీఖ్కల్లా వెళ్ళి చేరుతాను నాన్నగారూ."

"అలా కుదరదనుకుంటాను చిన్నా. ఎల్లుండి పుదయం నువ్వు ప్రొఫెసర్ గారి దగ్గిర రిపోర్ట్ అవాలిట. సింహాచలం గారు నువ్వుండడం కోసం వాళ్ల పాత ఇంట్లో నాలుగు గదులు ఖాళీ చేసి ఇస్తానన్నారు. ఔట్ హౌస్‌లో మీనాక్షమ్మా, పద్మా వుండొచ్చు; నీకు సాయంగా. నారాయణ సింహాచలం గారి నర్సింగ్ హోమ్‌లో పనిచేస్తూ చదువుకుంటాడు."

"ఏం పని చేస్తాడట?" అన్నాను; వ్యంగ్యం కనపడనీకుండా.

"ఎంత పుచ్చిన మిరియాలైనా ధనియాల పాటి చెయ్యవా అని సామెత. కాంపౌండర్‌గా పని చెయ్యగలడు కదా."

"నేను హాస్టల్లోనో, అక్కడ రూమ్ దొరక్కపోతే హోటల్ రూమ్‌లోనో వుంటాను. నాకు వండి పెట్టడానికి కన్నా మీకు వేళకన్నీ పదునుగా అమర్చి పెట్టడానికే మీనాక్షి ఎక్కువ అవసరం"- అని చెప్పదామని సిద్ధం అవుతూ వుండగానే నాన్నగారు లేచిపోయారు. "సావిట్లో వుంటాను రా!" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయారు.

* *

"అవసరం అయిందానికి మించి చనువూ, నవ్వూ కూడదు" అన్నాను; నిస్సంగత్వ ధోరణిలో.

"నాకా మాత్రం తెలీదు? పిల్లకి పదోయేడు వెళుతోంది-" అంది. "ఛీ!" అని చెయ్యి కడుక్కుని

* కోరుకొండకు, నవోదయకు ప్రతిభావంతమైన శిక్షణ.

* గత ఫలితాలే అందుకు నిదర్శనము.

* నవంబరు 1 తేది నుంచి ఎడ్మిషన్లుతో క్లాసులు ప్రారంభం.

* అక్టోబరులో 10వ తరగతి వ్రాసి ప్యాసుకాగల్గిన విద్యార్థులకు ఎడ్వాన్సు ఇంటర్ తరగతులు కలవు.

* అన్ని తరగతులు విద్యార్థులకు సులభ పద్ధతుల ద్వారా ఆంగ్ల భాష మాట్లాడుటకు, వ్రాయుటకు బోధన

* వివరములకు సంప్రదించండి-లేదా-స్వంత చిరునామాతో, తగిన స్టాంపులు అంటించి కవరును పంపండి.

* బాల బాలికలకు వేరు, వేరుగా హాస్టల్సు కలవు.

నేతాజీ

ట్యుటోరియల్

కాలేజి

కొరెటిపాడు రోడ్డు

గుంటూరు-522 007

ఫోను: (ఆఫీసు) 31702 - (ఇల్లు) 32514

ADITYA

లేచాను. సావిట్లోకి వెళ్లేసరికి నాన్నగారు మళ్లీ ఏదో ప్రయాణానికి లాగ బట్టలు సర్దుతున్నారు. ఇందాక పట్నం నించి తెచ్చిన ఫైబర్ గ్లాస్ సూట్‌కేస్‌లో కాకుండా చెవులు అమర్చిన యూరియా సంచిలో సర్దుతున్నారు.

"చదువులో శ్రద్ధగానే వుండాలనుకో, కానీ, నెలకో మారైనా వచ్చి ఇల్లూ పొలమూ చూసి వెళ్తావుండు చిన్నా" అన్నారు నాన్నగారు.

"అంటే?"

"ఈ ఇంటికి మూడు తరాల కాలం నుంచీ తాళం పెట్టి వెళ్లడమంటూ లేదు..."

"అంటే? సమంగా చెప్పండి నాన్నగారూ, నాకేమిటో గభరాగా వుంది!" అన్నాను.

నాన్నగారు పంచె సర్దడం పూర్తిచేసి, "నేను రెండేళ్లపాటు సేవాగ్రాంలో వుందామని వెళ్తున్నాను చిన్నా. అబ్బే; ఏం లేదు మార్పుకోసమంతే. గాంధీగారి ప్రవచనాలు ఎవరో తెలుగులో రాసేరట. అవన్నీ చూసి, పదిమందిలో చదవడానికి వీలుగా తిరగరాయించాలట. మరో ముగ్గురితో పాటుగా నాకూ పిలుపొచ్చింది. ఏర్పాట్లన్నీ చేసేశాను. ఈ రాత్రే కోణార్క పట్టుకోవాలి."

దెబ్బ కరెంటు షాకులాగ హెచ్చరిక లేకుండా తగిలింది. "ఏంటి నాన్నగారూ నేను తప్పు చేసేనే అనుకోండి. నన్ను దండించాలిగానీ నా దగ్గిర కూడా సత్యాగ్రహమేనా?"

నాన్నగారు ప్రశాంతత వదల్లేదు. "ఆగ్రహం లేదు చిన్నా. అంచేత సత్యాగ్రహం కూడా లేదు. రెండేళ్లు ఎంతలో గడిచిపోతాయి! పొలం మీద రాబడి అంతా కోమారు బ్యాంకిలో నీ కాతాలో జమ చెయ్యాలని వెంకడికి నియమం పెట్టేను. మన పూర్వుల ప్రమేయం లేకుండా నేను పోస్టుమాస్టర్‌గా, పంచాయతీ గుమాస్తాగా ఉద్యోగం చేసి సంపాదించుకున్నది తుమ్మల చెరువు కింద పల్లం అయిదెకరాల ముప్ఫయి సెంట్లు నారాయణ పేర రాసి రిజిస్టర్ చేసేను. దానిమీద రాబడితో వాడు చదువుకుంటాడో ఆ పొలమే వాడు చేసుకుంటాడో వాడి ఇష్టం. మీనాక్షి మొగుడు పోయి కూతురుతోసహా దిక్కులేక మనింట్లో చేరినందుకు దాన్ని నువ్వు ఎన్నాళ్లు బాగా చూసుకుంటావో నాకు తెలియదు కదా. ఎంత చెడ్డా బ్రాహ్మనామె. అంచేత నలభై వేలు ఒక ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్ చేసి దాని మీద వడ్డీ మాత్రం మీనాక్షికి ఏడాదికో మాటు అందజెయ్యమని నిబంధన పెట్టేను. ఇహ; నా కంటావా! తరతరాల ఆస్తి పొలమూ కొంపా సరుకూ సబ్బరా అన్నీ నీవే కదా... వుండు; నీకు ఆ కాయితాలన్నీ తెచ్చిస్తాను.అన్నీ రిజిస్టర్ చేసినవే. తగూలూ తంటాలూ వుండవు" అని లోపలికి వెళ్ళబోయేరు.

ముందుకి వెళ్ళి రెండు కాళ్లూ పట్టేసుకొని కూర్చున్నాను. నాన్నగారు నా తలమీద చెయ్యి ఆనించి పడిపోకుండా కాసుకున్నారు.

తల ఎత్తి చూసేను. నాన్నగారు అంత ఎత్తరి మనిషని ఇన్నాళ్లు ఎరగను.

"రెండు మాటలు వినండి నాన్నగారూ" అన్నాను. "సరే చెప్పు" అని ఆయన ఆనరు. నేను ఆ వ్యవధి ఇవ్వలేదు. "మీరన్నవి అన్నీ రైటే. అదలా వుంచి ఈ పూర్వార్జితమైన ఆస్తులు లేకుండా కూడా నేను బతగ్గల్ను. అదీ రైటే. కాని- కాయితాలు రాయడం, రిజిస్టర్ చెయ్యడం-

అదంతా అల్లరి. ఈ రకం శాంతి స్థాపన గాంధి మార్గం కాదేమో అని నా మనవి. మీరు ఏం చెప్తే అది చేస్తాను. మీరు వెళ్ళిపోకండి. ఈ శాంతి అమలు అవుతుందో లేదో అని అక్కడెక్కడో మీరు వేదనగా వుండడం మీక్కాదు నాకే శిక్ష."

నాన్నగారు చిరునవ్వుతో నన్ను లేవతీసేరు" ఎంత చిన్న తప్పు అయినా శిక్ష తప్పించుకో కూడదని గాంధిగారు అన్నారు. నేను వెళ్ళడం నా తప్పుకి నా శిక్ష. నెల రోజులు గడిపి; నువ్వు ఇదే స్థిరత్వంతో ఉత్తరం రాయి. రాకపోతే అప్పుడు అడుగు" అని, నన్ను విడతీసి, గదిలోకెళ్ళి ఒక కవరు తెచ్చి ఇచ్చి, చెవులు అమర్చిన యూరియా సంచితో సావిడి దాటేరు.

ఆయన వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా వెళ్ళేరు.

ఆయన మావూరు గాంధీగారు.

నా తండ్రిగారు.

*